

Міністерство аграрної політики України

**Навчально-методичний центр
по підготовці молодших спеціалістів**

Робочий зошит

**для практичних занять
з дисципліни**

“Економіка підприємства”

з економічних спеціальностей
для аграрних вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації

Студента, студентки групи _____

(назва навчального закладу)

(прізвище, ім'я та по батькові)

2009 рік

Укладачі:

Рижмань Д. І. – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Брацлавського агроекономічного коледжу Вінницького ДАУ

Криворучко І. М. – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Брацлавського агроекономічного коледжу Вінницького ДАУ

Віннічук Г. Я. – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Брацлавського агроекономічного коледжу Вінницького ДАУ

Рецензент:

Цуканов О. Ю. – к. е. н, доцент Одеського ДАУ.

*Схвалено цикловою комісією економічних дисциплін
Брацлавського агроекономічного коледжу ВДАУ від
03.09.2009р*

Пояснювальна записка

Робочий зошит для практичних занять з дисципліни "Економіка підприємства" розроблено у відповідності з навчальною програмою із економічних спеціальностей для аграрних вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, затвердженою начальником Департаменту кадрової політики, аграрної освіти та науки 3.03.2003 року.

Цифрові дані для розрахунку показників використано фактичний матеріал новостворених передових агропромислових підприємств Вінницької області за 2006, 2007, 2008 рр.

Робочий зошит сприятиме більш ефективному виконанню практичних занять із застосуванням ЕОМ та комп'ютерної техніки.

Тема 2. Виробничі і економічні показники діяльності аграрних підприємств

Практичне заняття 1.

Завдання 1. Розрахувати виробничі показники галузі рослинництва агрокооперативу „Золота Нива”

1. Обчислити валове виробництво продукції:

Таблиця 1 .

Культури	Посівна площа, га	Урожайність, ц/га	Валовий збір, ц.
Озима пшениця	800	35	
Цукрові буряки	620	350	
Картопля	120	125	

2. Розрахувати урожайність с/г культур:

Таблиця 2.

Культури	Валовий збір, ц.	Посівна площа, га	Урожайність, ц/ га
Ячмінь	3805	175	
Кормові коренеплоди	26765	50	

3. Обчислити структуру посівних площ :

Таблиця 3.

Культури	Посівна площа, га.	Питома вага, %.
Озимі зернові	820	
Ярі зернові, зернобобові	2620	
Цукрові буряки	615	
Соняшник	80	
Овочі і картопля	100	
Кормові культури	983	
Всього :	5218	100

Висновки:

Завдання 2. Розрахувати показники продуктивності тварин.

1. Молочне стадо (корови):
 - удій на одну корову на рік, кг.
 - приплід телят на 100 корів, гол.
2. Молодняк ВРХ :
 - середньодобовий приріст, грн
3. Молодняк свиней:
 - середньодобовий приріст, грн.
4. Вівці :
 - настриг вовни на 1 голову на рік, кг.
 - середньодобовий приріст, гр
5. Птиця доросла (кури):
 - нанос яєць на 1 курку - несучку , шт.
6. Бджолосім'ї:
 - вихід меду на 1 бджолосім'ю , кг.

Вихідні дані:

1. Молочне стадо (корови)
 - наявність корів - 505 гол
 - валовий надій - 15660 ц.
 - приплід телят - 480 гол.
2. Молодняк ВРХ :
 - наявність поголів'я - 827 гол.
 - валовий приріст - 1902 ц.
3. Молодняк свиней :
 - наявність поголів'я - 920 гол.
 - валовий приріст - 1472 ц.
4. Вівці :
 - наявність поголів'я - 812 гол.
 - настриг вовни - 19 ц.
 - валовий приріст - 357 ц.
5. Птиця доросла :
 - поголів'я - 1350 гол.
 - валовий нанос яєць - 256 тис. шт.
6. Бджолосім'ї:
 - кількість бджолосімей - 150 б/с.
 - валовий вихід меду 30 ц.

Методичні поради

Розраховані показники продуктивності тварин занести в таблицю 4

Таблиця 4.

№ п/п	Вид продукції	Од. виміру	Показники
1.	Надій на корову	кг.	
2.	Приплід телят на 100 корів	гол.	
3.	Середньодобовий приріст ВРХ	гр.	
4.	Середньодобовий приріст свиней	гр.	
5.	Настриг вовни на вівцю	кг.	
6.	Середньо-добовий приріст на вівцю	гр.	
7.	Нанос яєць на 1 курку-несушку	шт.	
8.	Вихід меду на 1 бджолосім'ю	кг.	

Висновки:

Завдання 3. Розрахувати валовий вихід продукції тваринництва.

Таблиця 5.

№ п/п	Вид тварин	Поголів'я, гол.	Од. виміру	Продуктивність тварин	Валовий вихід ц. шт.
1	Корови	520	кг.		
2	Молодняк ВРХ	900	гр.		
3	Молодняк свиней	1 200	гр.		
4	Вівці	1100			
	-приріст		гр.		
	-настриг вовни		кг.		
5	Птиця	1400	шт.		
6	Бджолосім'ї	140	б/с.		

Методичні поради

Продуктивність тварин графа 5, таблиця 5, беремо з таблиці 4.

Висновки:

Завдання 4. Розрахувати економічні показники господарської діяльності підприємства:

- Продуктивність праці по господарству;
- Вартість валової продукції;
- Валовий доход;
- Чистий доход;
- Рівень товарності продукції;
- Собівартість продукції;
- Грошові надходження .

Вихідні дані

1. Продуктивність праці:

- вартість валової продукції - 855105 грн.
- затрати праці на виробництво продукції - 463889 люд./год.
- середньорічна кількість працівників в господарстві - 162 чол.

2. Визначити вартість валової продукції, валового і чистого доходу.

Таблиця 6.

№ п/п	Назва культури	Площа, га	Урожайність, ц/га.	Валовий збір ц.	Порівняльна ціна, грн.	Вартість ВП, грн.	Витрати		Валовий доход, грн.	Чистий доход, грн.
							Всього затрат, грн.	В т.ч. оплата		
1.	Озима пшениця	820	37		60.00		624355	165120		
2.	Ц/буряк	548	290		25.00		199394	170850		
3.	Соняшник	175	16		75.00		85146	32545		
4.	Картопля	210	140		50.00		589120	267319		

3. Рівень товарності озимої пшениці на основі таких показників:
валовий збір зерна - 32120ц.
реалізовано зерна - 18620ц.

4. Визначити собівартість 1 ц. соняшника, якщо затрати на його виробництво 98208 грн. і валовий збір становить - 2436 ц.

5. Розрахувати грошові надходження від реалізації продукції:

Культури	Товарна продукція, ц.	Реалізаційна ціна (з ПДВ), грн.	Грошові надходження. грн.
Озима пшениця	13639	60,00	
Цукровий буряк	118591	15,0	
Картопля	124	40,20	
Молоко	7380	50,00	

Завдання 5. Визначити прибуток від реалізації с/г продукції та рівень рентабельності агрокооперативу „Золота Нива”

№ п/п	Види продукції	Грошові надходження, грн.	Повна собівартість, грн.	Прибуток. збиток, грн.	Рівень рентабельності, %
1	Зернові всього	240500	217700		
2	Кукурудза на зерно	24320	18325		
3	Гречка	9316	5413		
4	Соняшник	6485	3905		
5	Молоко	57200	48314		
6	Риба	1907	709		
7	Привіс ВРХ	51700	74805		

Примітка: зробити аналіз , написати висновки і дати пропозицію з метою збільшення суми прибутку .

Висновки:

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 3: Земельні ресурси та їх використання в с.-г.

Практичне заняття 2.

Завдання 1.

1. Визначити рівень використання с/г угідь.

(див . таб. №1)

Вироблено на 100 га :

а) м'яса - всього

б) молока

в) свинини

г) м'яса птиці

д) яєць

2. Визначити показники економічної ефективності використання землі (таб . № 1).

Виробництво валової продукції тваринництва на 1 га с/г угідь.

Одержано на 1 га с/г угідь:

а) валового доходу

б) чистого доходу

Вихідні дані:

Таблиця № 1.

№ п/п	Показники	ТОВ "Дружба" АК "Мрія "	
		ТОВ "Дружба"	АК "Мрія "
1.	Площа с/г угідь, га.	3100	3110
	в т.ч.		
	Площа ріллі, га	2784	2984
	Зернових культур, га	902	1535
2.	Виробництво:		
	а) м'яса - всього	2090	4890
	б) в т. ч. свинини, ц	720	1300
	птиці, ц	100	-
	в) молока, ц.	11900	37200
г) яєць, тис. шт.	240	-	
3.	Валова продукція в порівняльних цінах, тис. грн.	2514	6043
	в т. ч. тваринництва, тис. грн.	927	2743

4.	Валовий дохід , тис. грн.	1090	2275
5.	Чистий дохід , тис. грн.	539	276

Визначити :

1. Рівень використання землі:

1.1. Виробництво на 100 га с/г угідь:

а) м'яса всього, ц.

б) молока, ц.

1.2. Виробництво на 100 га зернових :

а) м'яса птиці , ц

б) яєць, тис. шт.

1.3. Виробництво свинини на 100 га ріллі .

2. Ефективність використання землі :

2.1. Виробництво валової продукції в порівняльних цінах на 1 га с/г угідь, грн.

в т.ч. тваринництва.

2.2. Одержано на 1 га с/г угідь , грн.

а) валового доходу

б) чистого доходу

Висновки: _____

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 4: Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата

Практичне заняття 3.

Завдання 1. Визначити потребу в трудових ресурсах по категоріях працівників .

Задача 1. Розрахувати потребу в доярках , якщо в господарстві 800 корів , навантаження на 1 доярку при механізованому доїнні 60 голів , коефіцієнт змінності 1,3.

Задача 2. Розрахувати потребу в скотарях , якщо в господарстві поголів'я молодняка ВРХ 950 голів і навантаження на одного скотаря 180 голів , коефіцієнт змінності 1,2.

Задача 3. Розрахувати потребу в свинарях , якщо в господарстві свиней 1200 голів, навантаження на одного свинаря 230 голів, коефіцієнт змінності 1,25.

Задача 4. Розрахувати потребу в працівниках кормоцеху, якщо поголів'я корів в господарстві 800 голів і норма навантаження на 1-го працівника 300 голів .

Задача 5. Розрахувати потребу в трактористах, якщо потрібно виорати 800 га землі за 3 дні , норма виробітку за зміну на трактор - Т – 74 - 7 га.

Задача 6. Розрахувати потребу в водіях, якщо потрібно перевезти 500 тон зерна за 3 дні, норма перевезення за день на автомашину – 35 тон.

Задача 7. Розрахувати потребу в трактористах , якщо потрібно засіяти 420 га озимої пшениці за 4 дні . Норма виробітку на агрегат - 30 га. Обслуговують агрегат 2 чол.

Методика виконання

Потребу в працівниках рослинництва визначають за формулою :

$$K = \frac{O \times Ч}{Н \times Д} \text{ де}$$

О- обсяг робіт , га . ;

Ч- чисельність працівників що обслуговують один агрегат , чол.;

Н- норма виробітку за зміну , га .;

Д- кількість днів роботи .

Потребу в працівниках тваринництва визначають за формулою :

$$K = \frac{O \times Ч \times Kз}{Н} \text{ де}$$

О – обсяг робіт , гол.;

Ч – чисельність працівників , що обслуговують один агрегат , чол.;

Кз – коефіцієнт змінності ;

Н – норма навантаження на одного працівника , гол.

Завдання 2. Визначити показники використання трудових ресурсів.

1. Коефіцієнт залучення трудових ресурсів у суспільне виробництво (відношення кількості працівників, які фактично працювали, до загальної їх чисельності).

Вихідні дані :

- а) трудові ресурси , що фактично приймали участь у с/г виробництві - 430 чол.
- б) наявність трудові ресурси - 510 чол.

2. Коефіцієнт використання трудових ресурсів (відношення фактично відпрацьованого часу до можливого фонду робочого часу).

Вихідні дані :

- а) фактично відпрацьований час - 94600 л/дні ,
- б) можливий фонд робочого часу - 113950 л/ днів. (по трудовому мінімумі).

3. Коефіцієнт використання робочого часу дня , (відношення відпрацьованого часу за зміну до встановленого часу зміни).

Вихідні дані:

- а) фактично відпрацьований робочий час за день - 6,3 год.
- б) встановлений робочий час зміни - 7 год.

4. Загальний коефіцієнт робочого часу, (визначається добутком коефіцієнта робочого часу за зміну і коефіцієнта використання трудових ресурсів протягом року).

5. Коефіцієнт плинності трудових ресурсів (визначається відношенням суми кількості , що вибули і тих ,що прибули до середньорічної кількості працівників).

Вихідні дані :

- а) прибуло працівників в господарство - 18 чол.,
- б) вибуло працівників з господарства - 26 чол.,
- в) середньорічна чисельність - 150 чол .

Завдання 3. Скласти баланс праці по агрокооперативу „Золота Нива”

Вихідні дані :

№ п/п	Категорії працівників	Потрібно чол.	Налічується чол.	Надлишок (+), Нестача (-)	Джерела покриття нестачі	Використання надлишку
1	Трактористи	35	32			
2	Комбайнери	12	16			
3	Доярки	25	22			
4	Шофери	26	28			

Завдання 4. Розрахувати показники продуктивності праці на виробництві окремих видів продукції.

Визначити : а) виробництво продукції на 1 л/ год.

б) прямі затрати праці в л/ год . на виробництво 1 ц. продукції.

Для виконання завдання вихідні дані беремо із даних річного звіту агрокооперативу "Золота Нива".

Вихідні дані:

Таблиця 1.

№ п/п	Назва продукції	Виробництво продукції , ц	Прямі затрати праці в л/год.	Виробництво продукції на 1 л/год цнт.	Затрати праці л/год на 1цнт. продукції
1.	Зернові і бобові	77740	194080		
2.	Цукрові буряки	105128	289580		
3.	Соняшник	929	2148		
4.	Картопля	1300	5430		
5.	Овочі	9284	101590		
6.	Молоко	14012	366810		
7.	Привіс ВРХ	1206	151042		
8.	Привіс свиней	4239	121578		
9.	Привіс овець	30	2750		
10.	Вовна	19	8724		

Завдання 5. Розрахувати показники продуктивності праці по господарству в цілому і по окремих галузях.

а) виробництво валової продукції с/г на одного середньорічного працівника;

б) виробництво валової продукції по господарству в грн. на 1 л/год. в т.ч. в рослинництві, в тваринництві.

Дані для розрахунку беремо в таблиці № 2.

Таблиця 2.

№ п/п	Показники	2007 рік
1	Вартість валової продукції рослинництва, грн.	1157890
2	Вартість валової продукції тваринництва, грн..	1042150
3	Всього по господарству, грн.	2200040
4	Середньорічна чисельність працівників зайнятих у сільському господарстві	445
5	Відпрацьовано л/год. по господарству	823200
	в т.ч. в рослинництві	449300
	в тваринництві	373900
6	Визначити : Виробництво валової продукції на 1-го працівника, грн.	
7	Виробництво валової продукції на 1 л/год, грн. ; а) по господарству б) по тваринництву в) по рослинництву	

Методичні поради

Продуктивність праці - здатність конкретної праці виробляти певну кількість продукції за одиницю робочого часу.

Головним показником продуктивності праці є :

1. Кількість продукції виробленої за одиницю робочого часу
2. Кількість продукції виробленої на одного середньорічного працівника за рік .
3. Затрати праці на одиницю продукції (цей показник характеризує трудомісткість виробленої продукції).

Завдання 6. Визначити випередження темпів росту продуктивності над оплатою праці на даних агрокооперативу "Золота Нива"

- а) по господарству ;
- б) по галузі тваринництва ;
- в) по галузі рослинництва ;
- г) по видах продукції .

Визначення темпів росту продуктивності праці по господарству і галузях.

Таблиця 3

№п / п		Виробництво валової Продукції на одного працівника за рік, грн.			Оплата праці Одного працівника на рік, грн.			Випередження темпів росту, %	
		Минулий рік	Звітний рік	Звітний до минулого, %	Минулий рік	Звітний рік	Звітний рік до минулого, %	Продуктивність над оплатою (4 – 7)	Оплата над продуктивністю (8 – 5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	По господарству	4840	5380		1380	1520			
3	По рослинництв.	3795	3820		1210	1385			
4	По тваринницт.	5942	6455		2200	2400			

Визначення темпів росту продуктивності праці по видах продукції.

Таблиця 4

№п/п		Виробництво валової продукції на 1л/год., грн.			Оплата праці, грн. на 1 люд/год			Випередження темпів росту, %	
		Минулий рік	Звітний рік	Звітний до минулого, %	Минулий рік	Звітний рік	Звітний до минулого, %	Продуктивність праці (5-8)	Оплата праці (8-5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Зернові куль.	14	16		12	14			
2	Цукр. буряк	16	14		18	12			
3	Картопля	14	16		12	14			
4	Овочі відкрито-того ґрунту	18	18		16	16			
5	Молоко	20	22		18	20			
6	М'ясо ВРХ (привіс)	18	20		16	18			
7	М'ясо свиней (привіс)	16	22		18	24			

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 5: Матеріально-технічна база аграрних підприємств

Практичне заняття 4.

Завдання 1. Визначити показники використання енергетичних ресурсів.

1. Енергозабезпеченість госп одарства .
2. Енергоозброєність праці .
3. Електрозабезпеченість господарства .
4. Електроозброєність праці.
(вихідні дані таблиця 1).

Завдання 2. Визначити структуру енергоресурсів на даних двох господарств (таблиця 2).

1. Використання енергетичних ресурсів.

Таблиця 1.

№п/п	ПОКАЗНИКИ	Одиниця виміру		
			ТОВ "Волна "	АК "Нива "
1	2	3	4	5
1	Площа с/г угідь	га .	2935	2359
2.	Середньорічна чисельність працівників	чол .	918	814
3.	Енергетичних ресурсів в т. ч. електропотужність	кв. КВт	31216 4419	29145 4122
4.	Кількість електроенергії	кВт/год	980240	830242
	Визначити			
1.	Енергозабезпеченість господарства			
2.	Енергоозброєність праці			
3.	Електрозабезпеченість господарства			
4.	Електроозброєність праці			

Методичні поради .

Енергозабезпеченість господарства - показник, який - відображає скільки енергетичних потужностей в кінських силах, припадає на 100 га сільськогосподарських угідь .

Енергоозброєність праці. Щоб розрахувати цей показник необхідно енергетичні потужності поділити на середньорічну кількість працівників .

Електрозабезпеченість господарства. Щоб розрахувати цей показник необхідно кількість кВт / год. електроенергії, яка використана на виробничі витрати поділити на площу с.-г. угідь

Електроозброєність праці, щоб розрахувати цей показник необхідно кількість кВт / год. електроенергії, яка використана на виробничі потреби, поділити на середньорічну кількість працівників .

Зробити аналіз шляхом порівняння даних двох господарств , намітити міроприємства і шляхи підвищення ефективності енергоресурсів .

2. Структура енергоресурсів .

Таблиця 2.

№ п/п	Види енергоресурсів	Один. виміру				
			ТОВ "Волна "		АК "Нива"	
			к.с.	Структура %	к.с.	Структура %
1.	Двигуни автомобілів	к.с.	11310		10154	
2.	Двигуни тракторів	к.с.	7812		6914	
3.	Двигуни самохідних комбайнів	к.с.	4314		2130	
4.	Електродвигуни	КВт	6014		5748	
5.	Інші механічні двигуни	к.с.	713		914	
6.	Робоча худоба	гол.	184		192	
7.	Інші потужності	к.с.	630		1235	
8.	Разом енергоресурсів	к.с.				
9.	В т.ч. потужність механічних і електричних двигунів	к.с.	16853		17564	
10.	Коефіцієнт механізації (стр. 9 : 8)	коэф.		X		X

Методичні поради

Для розрахунку сумарної потужності господарства використовуються коефіцієнти переводу.

$$1 \text{ кВт} = 1,36 \text{ к.с.}$$

$$1 \text{ голова робочих коней} - 0,75 \text{ к.с.}$$

$$1 \text{ КВА} = 1,088 \text{ к.с.}$$

Дані беруться із нормативних довідників.

Завдання 3. Визначити рівень механізації виробничих процесів в тваринництві у АК “Дружба”

Таблиця 3

№ п/п	Показники	Всього голови	В т.ч. механізоване	Рівень механізації %
<i>На Фермах ВРХ</i>				
1.	Подача води у примі-ня	1839	1415	
2.	Роздача кормів	1839	1605	
3.	Прибирання гною	1839	1255	
4.	Механізоване доїння корів	550	420	
<i>На свинофермах</i>				
1.	Подача води у приміщення	6310	5485	
2.	Роздача кормів	6310	4895	
3.	Прибирання гною	6310	6310	
<i>На птахофермі</i>				
1.	Подача води у приміщення	2425	2200	
2.	Роздача кормів	2425	1980	
3.	Прибирання посліду	2425	2425	
4.	Збір яєць	1155	500	
<i>На віцефермах</i>				
1.	Подача води у приміщення	785	512	
2.	Роздача кормів	785	710	
3.	Прибирання гною	785	539	

Методичні поради

Рівень механізації виробничих процесів визначається відношенням кількості голів механізованих до загальної кількості, розрахованих на механізоване устаткування.

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 6: Основні засоби (необоротні активи) та інвестиції аграрних підприємств.

Практичне заняття 5.

Завдання 1. Визначити показники забезпеченості і ефективності використання основних засобів АК „Золота Нива”

Розрахувати наступні показники :

1. Питому вагу будівель і споруд , машин , обладнання і транспортних засобів в основних виробничих фондах сільськогосподарського призначення (%).
2. Фондозабезпеченість .
3. Фондоозброєність праці .
4. Фондовіддачу .
5. Фондомісткість .
6. Вихід чистого доходу на 1 грн. вартості ОВФ .
7. Рівень рентабельності .
8. Нарахувати амортизацію на ОЗВ .
9. Норму прибутку .

Зробити висновки і пропозиції про доцільність підвищення питомої ваги машин , обладнання і транспортних засобів у складі основних виробничих фондів с/г призначення .

Розрахунки записати в таблицю 2.

Таблиця 1.

№ п / п	Показники	Одиниця виміру	
1.	Середньорічна вартість основних виробничих фондів с/г призначення :	грн.	467200
2.	в т.ч. будівлі і споруди робочі машини і обладнання	грн	157530 66830
3.	з них : трактори, транспортні засоби	грн.	21660 11380
4.	Середньорічна вартість оборотних засобів	грн.	177560
5.	Площа с/г угідь	га	4531
6.	Число середньорічних працівників	чол.	820
	Вартість валової продукції с/г	грн.	293990
7.	Виробничі витрати на с/г продукцію	грн	176370
	Прибуток від реалізації продукції , робіт і послуг і інші .	грн	817620

Таблиця 2.

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	
1.	Питома вага в основних виробничих фондах - будівель і споруд - силових і робочих та облад-ня в т.ч. тракторів транспортних засобів	% % % % %	
2.	Показники забезпеченості госпо-ва виробничими фондами : 1. фондозабезпеченість господарства 2. фондоозброєність праці	грн грн	
3.	Показники економічної ефективності і використання виробничих фондів : 1. фондівіддача 2. фондомісткість	грн грн	
4.	Чистий дохід - всього в т.ч. на 1 грн. вартості ОВФ	грн грн	
5.	Рівень рентабельності	%	
6.	Норма прибутку	%	

Завдання 2. Визначити показники економічної ефективності капітальних вкладень

Вихідні дані

Показники	Альтернативні інвестиційні проекти	
	А	Б
1. Вартість проекту, грн.	17050	15645
2. Обсяг інвестованих коштів, грн	14000	13400
3. Період реалізації інвестиційного проекту, роки	3	4

Розрахунок показників ефективності

1. Чистий приведенний дохід (ЧПД):

За проектом "А" ЧПД = 17050 тис. грн.- 14000 тис. грн. = 3050 тис. грн.

За проектом "Б" ЧПД розрахувати аналогічно

2. Індекс дохідності (ІД):

За проектом "А" ІД = 17050 тис. грн. / 14000 тис. грн. = 1,218

За проектом "Б" ІД розрахувати аналогічно

3. Період окупності (ПО):

За проектом "А":

а) знаходимо середньорічну суму грошового потоку у теперішній вартості:
17050 тис. грн. / 3 роки = 5683 тис. грн.

б) тоді визначаємо період окупності в роках:

ПО = 14000 тис. грн. / 5683 тис. грн. = 2,5 роки

За проектом "Б" розрахувати аналогічно

4. Внутрішня норма дохідності (ВНД):

ВНД визначається як різниця між теперішньою вартістю інвестицій та обсягом інвестиційних коштів поділено суму вартості інвестицій по теперішній оцінці. Для порівняння норми дохідності за двома проектами необхідно визначити різницю одержаних результатів у % - одержаний результат підтверджує вищу ефективність одного із проектів.

За проектом "А":

$$\text{ВНД} = \frac{17050 \text{ тис. грн.} - 14000 \text{ тис. грн.}}{14000 \text{ тис. грн.}} \times 100 = 21,4 \%$$

За проектом "Б" розрахувати аналогічно.

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 7: Оборотні засоби (оборотні активи) підприємств

Практичне заняття 6.

Завдання 1. Визначити ефективність використання оборотних засобів підприємства (таблиця 1.).

1. Коефіцієнт оборотності засобів .
2. Період одного обороту оборотних засобів .
3. Коефіцієнт закріплення оборотних засобів .

Завдання 2. Визначення потреби в оборотних засобах за встановленими нормативами (таблиця 2 , 3).

Завдання 3. Забезпеченість нормативними оборотними засобами (таблиця 4).

Завдання 1. Ефективність використання оборотних засобів АК „Золота Нива”

Таблиця 1.

№ п/п	Показники	Показники	
		Минулий рік	Звітний рік
1.	Виручка від реалізації продукції , робіт і послуг , грн.	412890	338064
2.	Вартість молодняка тварин , переведеного в основне стадо , грн.	18140	19445
3.	Виручка від реалізації худоби , вибраканої з основного стада , грн.	1244	1050
4.	Річний обіг - всього , грн.	?	?
5.	Середньорічна вартість оборотних засобів , грн.	989790	974450
6.	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	?	?
7.	Тривалість обігу в днях	?	?
8.	Коефіцієнт закріплення оборотних засобів	?	?

1. Норма прибутку визначається за формулою :

$$H = \Pi : (C_c + C_o) \times 100$$

Π - річна сума прибутку від реалізації ;

Сс – середня вартість основних засобів с/г призначення ;

Со – середня вартість оборотних засобів .

2. Коефіцієнт оборотності оборотних засобів (К) визначається за формулою :

$$K = \frac{B + H - T (\text{осн})}{\text{Об}}$$

В – виручка від реалізації товарної продукції ;

Н – вартість молодняка переведеного в основне стадо ;

Т (осн) - кошти надійшли від реалізації тварин вибракуваних з основного стада ;

Об – середньорічна вартість оборотних засобів .

3. Період одного обороту оборотних засобів , тобто (оборотність) в днях визначається по формулі :

$$O = \frac{365}{K}$$

К - коефіцієнт оборотності ;

365 – дні року .

4. Коефіцієнт закріплення оборотних засобів визначається відношенням оборотних засобів до річного обігу .

Завдання 2. Визначити потребу в оборотних засобах за встановленими нормативами .

1. Визначити потребу в нафтопродуктах :

Таблиця 2

Марка автомобілів	Загальний пробіг , км.	Норма витрат палива на 100 км.,л.	Потреба палива л.	Ціна 1 л. палива , грн.	Вартість палива всього , грн.
ГАЗ – 52	493920	25		4,30	
ЗІЛ –130	582540	31		4,30	
ЗІЛ-ММЗ–555	479880	36		4,30	
КАМАЗ-5320	104180	25		3,90	

2. Визначити потребу в добривах.

Таблиця 3.

Вид с.г. культур	Площа га	Органічні добрива		Мінеральні добрива в діючій речовині					
		Норматив на га т/га	Всього – т.	Азоти		Фосфорні		Калійні	
				Норматив на га кг/га	Всього – кг.	Норматив на га кг/га	Всього – кг.	Норматив на га кг/га	Всього – кг.
Озима пшениця	820	20		60		50		65	
Кукурудза на зерно	60	23		70		65		70	
Цукрові буряки	540	30		90		85		90	
Картопля	210	25		80		70		80	
Овочі	25	20		66		68		61	

**Завдання 3. Забезпеченість нормативними оборотними засобами
АК „Золота Нива”**

Таблиця 4.

Нормативні оборотні засоби.	Наявність грн.			% забезпеченості нормативними оборотними засобами
	За нормативом	Фактично на кінець року	Відхилення (+, -)	
1. Виробничі запаси				
Молодняк тварин і тварин на відгодівлі	120351	103596		
Корми	128150	128582		
Насіння	18846	19908		
Запасні частини	2069	1549		
Тверде паливо	1965	1317		
Міндобрива ,яди , хімікати	2323	5204		
Тара і тарні матеріали	1240	1847		
Будівельні матеріали для ремонту МШП	935	1027		
Разом :				
2. Незавершене виробництво разом	35092	43157		
3. Витрати майбутніх періодів	1600	1720		
4. Готова продукція разом	2600	4867		
5. Розрахунки з заготівельними організаціями .	956	3042		
6. Інші засоби.	2086	2327		
Всього				

Забезпеченість нормативними оборотними засобами визначається відношенням фактичної наявності до нормативної потреби . Зробіть висновки з порівнянням даних дайте пропозицію.

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 9: Затрати виробництва і собівартість сільськогосподарської продукції.

Практичне заняття 7.

Завдання 1. Визначити структуру собівартості продукції рослинництва АК „Золота Нива”

Таблиця 1.

№ п/п		Зерно		Ц / буряк		Овочі	
		грн.	%	грн.	%	грн.	%
	Затрати (собівартість 1 ц)	54232	100	38316	100	76177	100
1.	Оплата праці	10831		5031		43212	
2.	Насіння	10238		4044		11021	
3.	Корми	-		-		-	
4.	Нафтопродукти	1014		1032		2031	
5.	Добрива	5015		2022		7014	
6.	Амортизація	7032		1034		3011	
7.	Поточний ремонт	2015		1098		2011	
8.	Роботи і послуги	1031		1032		1011	
9.	Інші (страхові платежі)	12034		21012		3822	
10.	Загальновиробничі і загальногосподарські витрати	5022		2011		3034	

Висновки

Завдання 2. На даних АК „Золота Нива” визначити собівартість одного центнера продукції рослинництва і тваринництва по видах.

Задача 1.

Умова .

В АК „Золота Нива” фактично одержано валового збору :

Чистого зерна	- 54200 ц.
Зернових відходів	- 1100 ц
Соломи	- 78000 ц.

Витрати на вирощування озимої пшениці становлять - 2456230 грн.

В т. ч. витрати на збирання , пресування , транспортування , скиртування соломи за нормативами становлять - 62400 грн.

Визначити собівартість : а) 1 ц. зерна ;

б) 1 ц. зернових відходів ;

в) 1 ц. соломи .

Примітка : вміст зерна в зернових відходах становить - 50%, тобто коефіцієнт - 0,5.

Розрахунок :

Задача 2.

Умова .

У АК „Золота Нива” фактична площа посіву
цукрового буряка - 550 га

Валовий збір : а) коренів - 155000 ц.

б) гички - 85000 ц.

Вміст цукру в коренях становить - 17 %.

Затрати становлять - 1824232 грн.

В т.ч. на гичку - 204533 грн.

Визначити :

1. Урожайність з 1 га . : а) коренів , б) гички.

2. Собівартість 1 ц. : а) коренів , б) гички.

3. Вихід цукру з 1 га .

Розрахунок :

Задача 3.

Умова .

В АК „Золота Нива” фактично витрати на природні сінокоси
становлять - 171540 грн.

Валовий збір сіна - 8250 ц.

Зеленої маси - 62500 ц.

Коефіцієнти : а) сіна - 1 ;

б) зеленої маси - 0,25 ;

Визначити собівартість 1 ц. а) сіна ;

б) зеленої маси .

Розрахунок :

Задача 4.

Умова

Валовий збір картоплі становить :

- а) стандартної - 6000 ц.
- б) не стандартної - 4000 ц.

Затрати на виробництво і реалізацію становить - 280120 грн .

Реалізаційна ціна :

- а) стандартної - 45 грн.
- б) не стандартної - 28 грн.

Затрати розподілити за ціновим коефіцієнтом .

Визначити собівартість стандартної і не стандартної продукції картоплі.

Розрахунок :

Задача 5.

Умова

В АК „Золота Нива” фактичні затрати по садівництву становлять - 98530 грн.

Одержано :

- а) яблук - 2100 ц
- б) груш - 550 ц.
- г) слив - 330 ц.

Реалізаційна ціна 1 ц. продукції :

- а) яблук - 50 грн.
- б) груш - 59 грн.
- в) слив - 42 грн.

Розрахувати собівартість по окремих видах продукції садівництва .
Затрати розподілити за ціновим коефіцієнтом .

Розрахунок :

Задача 6.

В АК „Золота Нива” річні затрати на утримання корів в кількості 235 голів становлять 3226155 грн.

Річний удій на одну корову - 31 ц.

Приплід телят на 100 корів - 95 голів.

Вихід гною на одну корову - 4 тони.

Нормативно – розрахункова ціна 1 т. гною - 3,00 грн.

Визначити :

1. Валовий надій молока від стада корів на рік .

2. Приплід телят .

3. Собівартість :

а) 1 ц. молока ;

б) 1 голови приплоду .

Розрахунок :

Задача 7.

В АК „Золота Нива” середньорічна кількість свиней - 1525 голів
Середньодобовий привіс - 420 грам . Вихід гною на 1 голову 2 тонни.
Річні затрати на утримання всього поголів'я становлять 1029154 грн.
Нормативно-розрахункова ціна 1 т. гною - 3 грн.

Визначити :

1. Привіс живої ваги від усього поголів'я .

2. Вихід гною від усього поголів'я .

3. Собівартість 1 ц. привісу.

Методичні поради :

Собівартість 1 ц. привісу визначається шляхом ділення суми затрат на утримання (за мінусом затрат на побічну продукцію в оцінці по розрахунковій ціні) на кількість привісу .

Розрахунок :

Задача 8.

В АК „Золота Нива” середньорічне поголів’я овець - 925 голів . Групи утримуються разом . Приплід ягнят на рік становить всього - 146 голів . Настриг вовни на рік - 27 ц. привіс живої ваги на рік - 337 ц. Вихід гною - 650 тон від усього поголів’я . Нормативна вартість 1 тони гною - 2 грн. Всього затрат – 97630 грн.

Визначити :

1. Собівартість :

- а) 1 голови приплоду ;
- б) 1 ц. вовни ;
- в) 1 ц. привісу .

Методичні поради :

Собівартість продукції вівчарства калькулюють так :

1.Із загальної суми затрат віднімають вартість гною в оцінці по нормативній ціні за одну тону .

2. Із суми затрат за мінусом гною віднімають затрати на приплід (в розмірі 10 %).

3. Затрати без вартості побічної продукції (гною та вартості приплоду, на основну продукцію (вовну і привіс) розподіляють за коефіцієнтами (в одиницях) :

- а) вовна - 5 одиниць ;
- б) привіс - 1 одиниця .

4. Собівартість визначається шляхом ділення затрат на вихід продукції в центнерах .

Розрахунок:

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 11. Економічні результати і ефективність діяльності підприємств

Практичне заняття 8

Завдання 1. На даних АК „Золота Нива” визначити прибуток та рівень рентабельності по господарству, галузях, видах продукції.

Завдання 1. Визначити прибуток та рівень рентабельності виробництва по господарству, галузях і видах продукції по каналах реалізації

Таблиця 1

	Заготівельні орг.			Товарні біржі			Ринок			Разом			Пов-на с/б, 1 ц.	Всь-ого затр. по с/б на в-о, і реаліз	Прибуток		Рівень рен-табельності, %
	К-т цнт	Ціна 1 ц.	сума	Кі-ть цнт.	Ціна 1 ц.	сума.	К-ть цнт.	Ціна 1 ц.	сума.	К-т ц.	Ціна 12:10	сума 3+6+9			На 1 ц.	Всьо го	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			13	14	
Зернові	380	60		915	85		1814	58					33				
Ц.буряк	-	-		-	-		-	-					-				
Картопля	316	36		715	40		985	38					28				
Овочі	614	81		-	-		715	70					46				
Фрукти	216	95		-	-		148	80					39				
по рос-ву	x	x		x	x		x	x		x	x		x				
Молоко	2130	50		-	-		975	55					41				
М'ясоВРХ	318	375		140	478		270	380					255				
М'ясо																	
Свиней	248	558		312	660		116	570					348				
По твар.	x	x		x	x		x	x		x	x		x				
Разом по господарств у	x	x		x	x		x	x		x	x		X				

Методичні поради: рівень рентабельності визначається за масою прибутку до повної собівартості всієї реалізованої продукції. Визначіть ефективність каналів реалізації при порівнянні прибутку на 1 ц. відповідно виду продукції.

Завдання 2. Визначити економічну ефективність зернопродуктового підкомплексу та бур'яківничого виробництва АК „Золота Нива” Вінницької області .

Таблиця 2.

№ п/п	ПОКАЗНИКИ	Один.вимір.	Оз. Пшениця		Ц. буряк	
			Всього	На 1 га	всього	На 1 га
1.	Посівна площа	га	580	х	405	
2.	Урожайність	ц/га	Х	42	Х	350
3.	Валовий збір	цнт		х		Х
4.	Ціна (порівняльна) 1 ц	грн	60	х	18	Х
5.	Вартість валової продукції	грн				
6.	Кількість реалізованої продукції	ц	12455	х	141750	Х
7.	Рівень товарності	%		Х		Х
8.	Щатрати на виробництво продукції В т. ч. на оплату праці	грн	174370 68715		538650 215460	
9.	Собівартість 1 ц.	грн		х		Х
10.	Затрати на реалізацію 1 ц.	грн	2	х	1,20	Х
11.	Повна собівартість 1 ц. реалізованої продукції	грн				
12.	Ціна реалізації 1 ц.	грн	70	х	15	Х
13.	Сума грошових надходжень	грн				
14.	Валовий доход	грн				
15.	Чистий доход	грн				
16.	Прибуток від реалізації	грн				
17.	Рівень рентабельності	%				
18.	Затрати праці –всього	л/год	23145		32602	
19.	Затрати праці на 1 ц.	л/год		х		
20.	Виробництво продукції на 1 л/год	ц\л-год		х		
21.	Вихід цукру з 1 га.	ц.	Х			

Методичні поради

Вміст цукру в кореннях цукрового бур'яка – 17%.

Завдання 3. Визначити валовий і чистий дохід по АК „Золота Нива”
Таблиця 3.

№ п/п		Вартість валової продукції в порівняльних цінах грн.	Затрати на виробництво продукції грн.	В тому числі оплата праці , грн	Валовий дохід грн.	Чистий дохід . грн.
1.	2	3	4	5	6	7
1.	По господарству	891215	682315	185312		
2.	По рослинництву	296398	193215	57964		
3.	По тваринництву	389620	312616	93784		

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 12: Інтенсифікація виробництва та науково-технічний прогрес

Практичне заняття 9

Завдання 1.

На даних двох господарств визначити :

1. Показники рівня інтенсивності .

Завдання 2.

Показники економічної ефективності інтенсифікації.

Завдання 3. Розрахувати економічну ефективність інтенсивної технології озимої пшениці .

Завдання 1. Вихідні дані для визначення рівня та економічної ефективності інтенсифікації.

Таблиця 1.

№ П/П	Показники	Один.вимір.	СВК "Світанок "	ТОВ "Маяк"
1.	Основні виробничі фонди с/г призначення	грн.	162530	175190
2.	Енергетичні потужності	к.с.	36442	39134
3.	Площа с/г угідь	га.	2286	2198
	В т.ч. рілля	га.	1878	1912
4.	Поточні виробничі затрати	грн.	89680	85820
	В т.ч. амортизація	грн.	6620	7220
5.	Затрати праці	л/год	51980	56140
6.	Вартість валової продукції	грн.	754320	876348
7.	Виручка від реалізації продукції рослинництва	грн.	176324	223915
8.	Виручка від реалізації продукції тваринництва	грн.	531115	595164
9.	Повна собівартість реалізованої продукції рослинництва	грн.	129914	175305
10.	Повна собівартість реалізованої продукції тваринництва	грн.	482145	528114
11.	Прибуток від реалізації продукції рослинництва	грн.	?	?
12.	Прибуток від реалізації продукції тваринництва	грн.	?	?
1. Визначити рівень інтенсивності				
Припадає на 100 га с/г угідь :				
1.	ОВФ с/г призначення і поточні витрати без амортизації	грн.		
2.	Поточних виробничих затрат	грн.		

Завдання 2. Визначити економічну ефективність інтенсифікації сільськогосподарського виробництва .

Таблиця 2.

№ п/п	Показники	один. вимір.	СВК "Світанок "	ТОВ "Маяк"
. I. Припадає валової продукції :				
1.	На 1 га с/г угідь	грн.		
2.	На 1 л/год. (продуктивність праці)	грн.		
3.	На 1 грн. виробничих затрат	грн.		
4.	На 1 грн основних виробничих фондів (фондовіддача)	грн.		
II. Одержано прибутку від реалізації с/г продукції.				
1.	На 1 га ріллі	грн.		
2.	На 1 л/год.	грн.		
3.	На 1 грн. виробничих затрат	грн.		
III. Рівень рентабельності с/г виробництва по господарству В т.ч.				
1.	Рослинництва	%		
2.	Тваринництва	%		
	Норма прибутку по господарству.	%		

Методичні поради :

Зробити висновки і дати порівняльну економічну оцінку економічної ефективності двох господарств.

Розробити систему заходів по підвищенню ефективності в умовах ринкових відносин .

Висновки :

Завдання 3.

1. На даних АК „Золота Нива” визначити економічну ефективність вирощування озимої пшениці по інтенсивній технології .

2. Порівняти показники економічної ефективності інтенсивної технології із звичайною . Зробити порівняльну оцінку двох технологій за порівняльними показниками .

Розрахувати такі показники :

таблиця 3

№ п/п	Показники	Методичні поради
1.	Валовий збір, ц.	Посівну площу помножити на урожайність.
2.	Приріст урожаю , ц/га	Різниця між урожайністю по інтенсивній технології і звичайній.
3.	Вартість валової продукції , грн.	Валовий збір оцінений по реалізаційній ціні
4.	Одержано валової продукції на 1 грн. затрат	Вартість валової продукції ряд.6 поділити на всього затрат ряд. 9
5.	Всього затрат на 1 га посіву	Визначають разом затрат ряд .9 поділити на площу посіву ряд .1
6.	Собівартість 1 ц	Визначають шляхом ділення суми затрат на виробництво продукції , на кількість продукції за формулою $C = Z : P$; (ряд.9 поділити на ряд 3)
7.	Додаткові затрати на 1 га посіву	Додаткові затрати ряд. 8 поділити на площу посіву ряд 1
8.	Прибуток на 1 ц. продукції	Визначається : різниця між реалізованою ціною і собівартістю 1 ц. (ряд 13 - ряд. 14)
9.	Прибуток на 1 га	Прибуток на 1 ц. помножити на урожайність з 1 га. (ряд. 15 x на ряд . 2).
10.	Додатковий прибуток на 1 ц. продукції	Різниця між прибутком на 1 ц. по інтенсивній технології і прибутком на 1 ц. по звичайній ряд 15.
11.	Додатковий прибуток на 1 га.	Додатковий прибуток на 1 ц. помножити на урожайність, ц/га ряд 2
12.	Одержано додаткового прибутку - всього	Одержано додаткового прибутку на 1 га. Помножити на площу посіву по інтенсивній технології
13.	Одержано додаткового прибутку на 1 грн. додаткових затрат	Додатковий прибуток всього поділити на додаткові затрати всього (ряд 19 : на ряд .8)
14.	Рентабельність виробництва	Визначається шляхом ділення суми прибутку на затрати $P=P : Z \times 100\%$

Розрахунки записати в таблицю нижче:

Вихідні дані для визначення економічної ефективності вирощування озимої пшениці по інтенсивній технології

Таблиця 4

№ п/п	Показники	Один. виміру	Технологія	
			Звичайна	Інтенсивна
1.	Площа посіву	га	130	110
2.	Урожайність	ц/га	35	60
3.	Валовий збір	ц.		
4.	Приріст урожаю з 1 га.	ц/га.		
5.	Прибавка урожаю з 1 га.	ц.		
6.	Вартість валової продукції всього	грн		
7.	Затрати на виробництво продукції	грн.	172900	171000
8.	Додаткові затрати по інтенсивній технології - всього	грн		8670
9.	Разом витрат	грн		
10.	Одержано валової продукції на 1 га . затрат	грн.		
11.	Всього затрат на 1 га посіву	грн.		
12.	Додаткові затрати на 1 га посіву	грн.		
13.	Реалізаційна ціна 1 ц.	грн.	60,00	60,00
14.	Собівартість 1 ц.	грн.		
15.	Прибуток на 1 ц.	грн.		
16.	Прибуток на 1 га.	грн.		
17.	Одержано додаткового прибутку на 1 ц. по інтенсивній технології	грн.		
18.	Одержано додаткового прибутку на 1 га	грн.		
19.	Одержано додаткового прибутку - всього	грн.		
20.	Одержано додаткового прибутку на 1 грн додатко-вих затрат.	грн.		
21.	Рентабельність виробництва	%		

Оцінка _____

Викладач _____

Тема 14: Спеціалізація, концентрація та інтеграційні процеси у сільськогосподарському виробництві

Практичне заняття 10

Завдання 1. Розрахувати :

1. Питому вагу окремих видів продукції .
2. Рівень спеціалізації господарства.
3. Тип спеціалізованого господарства .

Завдання 2. Визначити показники економічної ефективності спеціалізації по головних галузях.

Дати порівняльну оцінку показникам розвитку головних галузей.

Завдання 1.

Вихідні дані :

Таблиця 1.

Назва продукції	АК „Золота Нива”			ТОВ "Маяк"		
	Товарна продукція, всього грн	Пито –ма вага , %	Ранжирований ряд	Товарна продукція, всьогогрн	Пито –ма вага, %	Ранжирований ряд
Зерно	435769			429300		
Соняшник	4500			15012		
Цукрові буряки	297600			377500		
Картопля	8320			6200		
Овочі	-			1680		
Молоко	150175			168100		
Яловичина	286362			243500		
Свинина	25600			46300		
Підсобні промислово-сті	22700			20400		
Всього по господар - ству		100	x		100	X

Методичні поради :

При визначенні структури товарної продукції за 100 % приймають вартість товарної продукції по господарству . Ранжирований ряд складають від найбільшого значення питомої ваги до найменшої.

Рівень спеціалізації господарства визначають за коефіцієнтом спеціалізації:

$$Kc = \frac{100 \%}{\sum_{i=1}^n Pi (2 xi - 1)}$$

Тип спеціалізації визначають за питомою вагою галузей :

1. Вузькоспеціалізоване господарство.

Має одну галузь , яка в структурі товарної продукції становить 80-90 %.

2. Глибоко спеціалізоване господарство.

Має одну головну і 3-4 додаткові , головна галузь в структурі товарної продукції становить понад 50 % .

3. Спеціалізовані господарства .

Мають дві головні і 3-4 додаткові галузі . Головні галузі в структурі товарної продукції становлять 60 – 70 %.

4. Господарства комбінованої спеціалізації .

Мають три головні і 3 – 4 додаткові галузі . Головні в структурі товарної продукції становлять понад 75 %.

Назву господарства визначають за виробничим напрямком (відносно головних галузей).

Розрізняють такі рівні спеціалізації :

Низький - К с нижче 0,2 ;

Середній – к с від 0,21 до 0,4 ;

Високий - К с від 0,41 до 0,6 ;

Підприємства комбінованої спеціалізації - Кс від 0,61 і вище.

Завдання 2.

Визначити показники економічної ефективності спеціалізації
головних галузей рослинництва господарства.

Таблиця 2.

№ п/п	Показники рослинництва	Од. Вимі-ру	АК „Промінь”		ТОВ "Маяк"	
			Зерно	Ц/буряки	Зерно	Ц/буряк
1.	Посівна площа	га	565	437	310	280
2.	Валовий збір	ц	21470	152950	11200	100810
3.	Урожайність	ц/га				
4.	Затрати на виробницт-во продукції	грн	798000	765000	286000	483700
5.	Собівартість 1 ц.	грн.				
6.	Реалізаційна ціна за 1 ц. продукції	грн.	60	8	60	8
7.	Прибуток на 1 ц. Продукції	грн.				
8.	Прибуток - всього	грн.				
9.	Рівень рентабельності	%				
10	Затрати праці на про-дукцію - всього	л/год	4500	156000	2300	114320
11.	Продуктивність праці на 1 ц	л/год				

Показники економічної ефективності головних галузей тваринництва

Таблиця 3.

№ п/п	Показники тваринництва	Один. Виміру	АК „Промінь”		ТОВ "Маяк"	
			Привіс ВРХ	Молоко	Привіс ВРХ	Молока
1.	Поголів"я	гол.	840	205	724	224
2.	Валовий вихід про-ції	ц	1844	6826	1691	7153
3.	Продуктивність 1 голови	ц/ грн				
4.	Затрати на виробни-цтво продукції	грн.	700720	341300	598614	343344
5.	Собівартість 1 ц. про-дукції	грн				
6.	Реалізаційна ціна 1 ц. продукції	грн.	500	50	500	50
7.	Прибуток на 1 ц. продукції	грн.				
8.	Прибуток всього	грн.				
9.	Рівень рентабельно-сті	%				
10.	Затрати праці на про-дукцію всього	л/год	48000	100400	41000	100450
11.	Продуктивність праці	л/год				

Методичні поради :

Для визначення економічної ефективності головних галузей визначають такі показники:

1. Урожайність 1 ц. - відношення валового збору до площі.
2. Продуктивність 1 голови - відношення валового виходу продукції до поголів'я .
3. Собівартість 1 ц. - відношення затрат на виробництво до виходу продукції .

4. Прибуток на 1 ц. - різниця між реалізаційною ціною 1 ц. і собівартістю 1 ц.
5. Прибуток всього - добуток прибутку 1 ц і валового виходу продукції.
6. Рівень рентабельності - процентне відношення прибутку до затрат на виробництво.
7. Продуктивність праці - відношення затрат праці до валового виходу продукції.

Розрахувавши дані показники провести порівняльну оцінку розвитку головних галузей по господарствах, зробити висновки і дати пропозицію.

Оцінка _____

Викладач _____

Зміст

Тема 2. Виробничі і економічні показники діяльності аграрних підприємств	4
Практичне заняття 1.	4
Тема 3: Земельні ресурси та їх використання в с.-г.	11
Практичне заняття 2.	11
Тема 4: Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата.....	13
Практичне заняття 3.	13
Тема 5: Матеріально-технічна база аграрних підприємств.....	22
Практичне заняття 4.	22
Тема 6: Основні засоби (необоротні активи) та інвестиції аграрних підприємств.....	25
Практичне заняття 5.	25
Тема 7: Оборотні засоби (оборотні активи) підприємств.....	29
Практичне заняття 6.	29
Тема 9: Затрати виробництва і собівартість сільськогосподарської продукції.....	33
Практичне заняття 7.	33
Тема 11. Економічні результати і ефективність діяльності підприємств	40
Практичне заняття 8	40
Тема 12: Інтенсифікація виробництва та науково-технічний прогрес	44
Практичне заняття 9	44
Тема 14: Спеціалізація, концентрація та інтеграційні процеси у сільськогосподарському виробництві.....	50
Практичне заняття 10.....	50